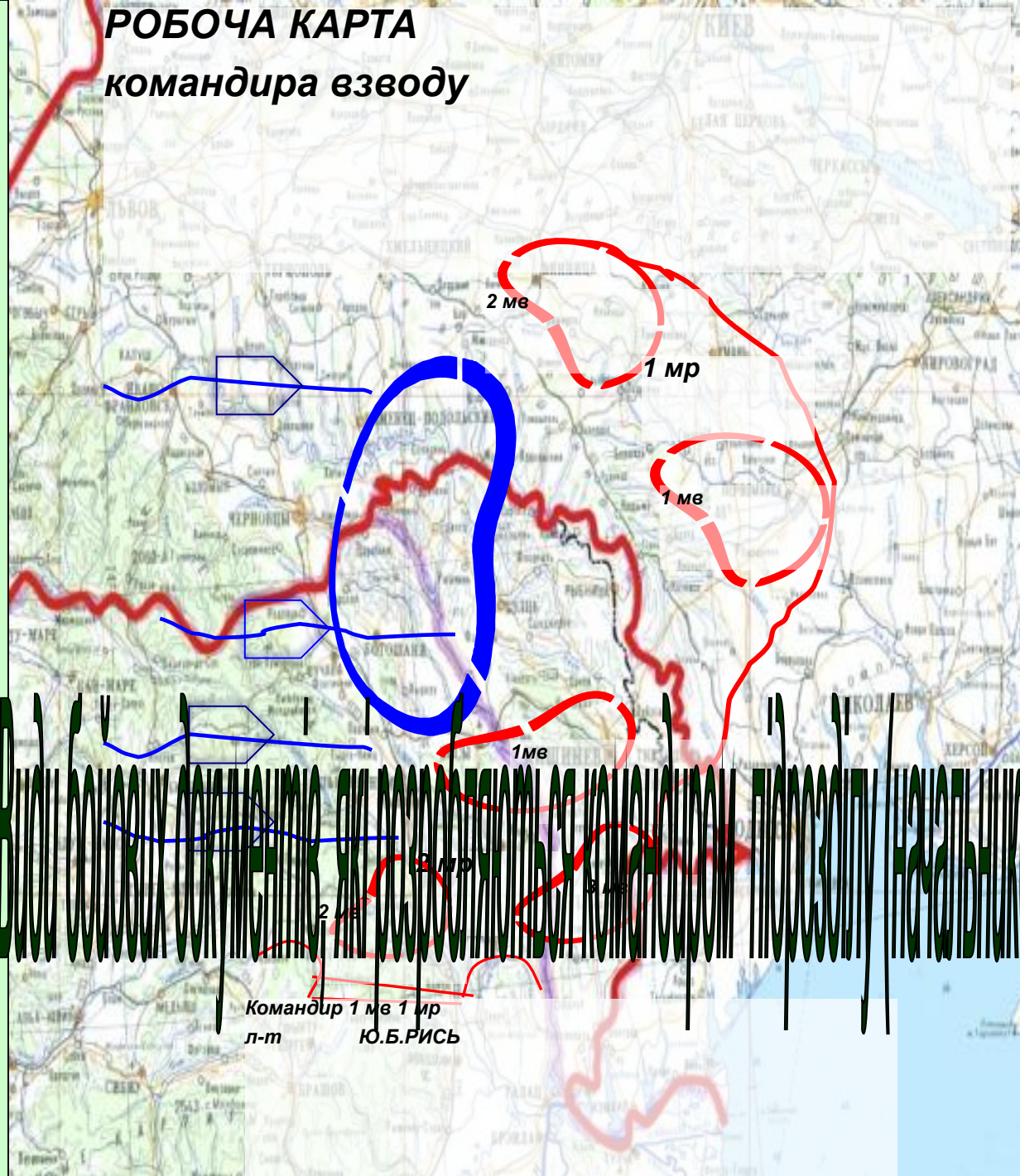

Розробка бойових документів

РОБОЧА КАРТА командира взводу

Заняття - 1 Види бойових документів які розробляють як командиром підрозділу, так і начальником служби в бою

Навчальні питання:

1. Призначення і порядок розробки (складання) бойових документів.
2. Умовні позначення та основні скорочення, що застосовуються в бойових документах.

Навчально - виховні цілі:

- 1. Ознайомити студентів з видами бойових документів, які розробляються командиром взводу (відділення) при підготовці і в ході бою та основними вимогами щодо їх розробки.
- 2. В результаті вивчення теми студенти повинні:
 - - знати порядок розробки і ведення бойових документів;
 - - основні скорочення, що застосовуються в бойових документах;
 - - основні умовні позначення;
 - - державні символи, пізнавальні знаки й умовні номери, що наносяться на бойові машини.
- 3. Розвивати у тих хто навчається здатність до відпрацювання бойових документів, робочих карт та схем.
- 4. Виховувати у студентів бажання у наполегливій праці з оволодіння новими знаннями у військовій галузі.

документів.

Бойовими є всі документи, що відносяться до організації, підготовки та ведення бойових дій, а також пов'язані з пересуванням та розташуванням підрозділів на місці.

Досвід тактичних навчань показує, що командири підрозділів багато часу витрачають на розробку бойових документів. Для того щоб прискорити розробку документів у точній відповідності до вимог бойових статутів, необхідно заздалегідь готувати **формалізовані бланки**.

Однак **форми різних бойових документів**, що рекомендуються не є шаблоном, тому не повинні сковувати ініціативу та творчість командирів. У залежності від наявності часу, характеру виконуваних підрозділом завдань, а також способу доведення завдання до виконавців форми цих документів можуть уточнюватися.

Бойовий наказ та бойові розпорядження, віддані командиром підрозділу, у всіх випадках повинні бути записані, а **рішення** - оформлене на робочій карті командира підрозділу.

Поряд з цим у підрозділі складаються і багато інших письмових та графічних документів:

- повідомлення;
- заявки;
- розрахунки;
- схеми;
- графіки;
- та інші.

Порядок розподілу бойових документів

У залежності від змісту і призначення бойові документи розподіляються на:

1. Документи по управлінню підрозділами:

- попередні бойові розпорядження;
- бойові розпорядження і накази;
- указівки по всебічному забезпеченню бою;
- робочі карти;
- плани;
- заявки;
- схеми;

2. Звітно - інформаційні документи:

- схеми;
- повідомлення і журнали;

3. Довідкові документи:

- схеми;
- таблиці;
- розрахунки;
- довідки.

Види бойових документів

Бойові документи можуть бути:

- * письмовими (текстовими);
- * графічними, виконаними на картах, схемах або бланках установленної форми, що значно скорочують час на їхню розробку.

До письмових (текстових) бойових документів відносяться:

- попередні бойові розпорядження;
- бойові розпорядження;
- бойові накази;
- заявки;
- указівки по всебічному забезпеченню бою;
- розрахунки;
- повідомлення;
- журнали (спостереження, обліку доз радіоактивного опромінення, хімічного і радіаційного спостереження).

До графічних бойових документів відносяться:

- робочі карти;
- схеми;
- плани;
- графіки.

Основні вимоги до бойових графічних документів повинні бути достовірними, точними, наглядними та підготовлені до встановленого терміну.

Бойове розпорядження командира __ механізованої роти

1. Противник перейшов до оборони на раніше підготовлених позиціях з переднім краєм по _____

Перед фронтом взводу обороняється до _____. Одночасно противник висуває резерви з глибини, проводить перегрупування. Перехід його в наступ можливий з ранку _____ в напрямку _____.

2. Артилерія та міномети готують:

- зосереджений вогонь по _____;
- загороджувальний вогонь “Акація” по рубежу _____.

В ніч сапери встановлюють мінні поля перед переднім краєм оборони механізованої роти.

3. __ мв у взаємодії з _____ обороняти опорний пункт _____ з завданням відбити атаку перед переднім краєм та не допустити прориву танків і піхоти противника в напрямку _____.

Смуга вогню:

- праворуч - _____;
- ліворуч - _____;
- додатковий сектор обстрілу - _____.

4. Готовність:

- системи вогню _____;
- інженерних робіт першої черги _____;
- оборони - _____.

Робоча карта командира підрозділу

Топографічна карта, на якій графічно з допомогою тактичних знаків та основних скорочень нанесена тактична обстановка та її зміни в ході бою називається – **робочою картою** того командира який її веде.

Робоча карта є одним із важливіших бойових графічних документів, з допомогою якого командири підрозділів виконують свої обов'язки по плануванню бойових дій та управлінню підрозділами в бою.

Робоча карта командира призначена для вирішення різноманітних завдань. З допомогою робочої карти командир підрозділу може:

- з'ясувати отримане завдання;
- вивчити та оцінити обстановку;
- прийняти рішення;
- визначити бойове завдання підлеглим підрозділам;
- віддати указівки по взаємодії;
- віддати указівки по бойовому, тиловому та технічному забезпеченню;
- скласти донесення старшому начальнику;
- рухатися з підрозділами по місцевості, на якій складно орієнтуватися;
- вирішувати вогневі завдання подавленню або знищенню противника.

Ці завдання командир підрозділу може виконати, якщо на робочу карту будуть нанесені необхідні дані такі як:

- відомості про противника;
- відомості про свої підрозділи;
- відомості про сусідів;
- радіаційна та хімічна обстановка;
- інші дані.

Підготовка робочої карти командира підрозділу до роботи

Підготовка карти до роботи включає наступні елементи:

- ознайомлення з картою (оцінка карти);
- склеювання карти;
- складання карти;
- підйом карти.

Ознайомлення з картою заключається в з'ясуванні її основних характеристик:

- * масштаб;
- * висота січення рельєфу;
- * рік зйомки (складання);
- * номер та рік видавництва;
- * поправка напрямку.

Склеювання карти проводиться в наступній послідовності:

- з початку необхідно розкласти аркуші карти по номенклатурі;
- обрізати краї аркушів, що з'єднуються;
- з початку клеять аркуші по рядам або по колонам в тому напрямку, де смуга буде коротшою, а потім клеять між собою ряди або колони. Склеюку аркушів в колонах починають знизу, а в рядах – з права.

Складання карти. При підготовці карти до роботи в приміщенні її складають гармошкою в двох напрямках:

- вдовж нижньої (верхньої) сторони рамки аркушів та в перпендикулярному напрямку. Розмір складеної карти повинен відповідати розміру стандартного аркушу папера (21 * 30 см) або розміру папки для зберігання.
- для роботи на місцевості карту складають гармошкою вдовж смуги дій (маршруту) з урахуванням зручності її зберігання в польовій сумці (планшеті).

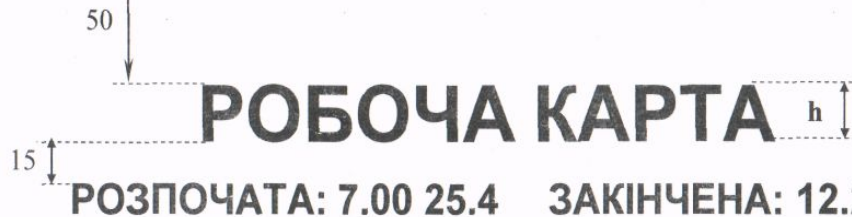
Підйом карти застосовується, коли необхідно більш наглядно показати (виділити) місцеві предмети та елементи рельєфу, які мають важливе значення для рішення завдання. Елементи місцевості піднімають кольоровими олівцями шляхом розкраски, збільшенням умовного знаку, підкресленням або збільшенням надпису назви.

Що наноситься на робочу карту командира механізованого підрозділу

На робочу карту командира механізованого (танкового) підрозділу звичайно наносяться:

- склад, положення **своїх підрозділів** (на дві ступені нижче, наприклад в батальйоні – до взводу);
- склад, положення і можливий характер дій **противника** на глибину визначеного завдання на напрямку дій підрозділу;
- дані про радіаційну, бактеріологічну та хімічну обстановку;
- **бойове завдання** підрозділам, яку визначив старший командир;
- положення та завдання безпосередніх **сусідів**, а також підрозділів, що діють по переду і їх пункти управління;
- розмежувальні лінії між батальйонами;
- завдання вогневих засобів, що знаходяться у розпорядженні командира підрозділу та їх позиції;
- місця влаштування інженерних загороджень;
- маршрути руху;
- спостережні, командно – спостережні та командні пункти старшого командира (начальника) і сусідів;
- райони розташування тилівих підрозділів.

30 30
ТАЄМНО
Прим №

n	до 6	6-10	11-20	21-30	>30
h	15	30	40	50	70

Прим. Надписи у середині умовних знаків обмежуються розмірами знаків, і пишуться таким чином, щоб літери не торкались обмежувальних ліній знаку.

Масштаб карти / розмір	1:25 000	мм	1:50 000	мм	1:100 000	мм
Відділення	1 мвд	3	Грвд	2	-	-
Взвод	3 мв	4	тв	3	зрв	2
Рота (батарея)	4 мр	5	бмр	4	зрбмр	3
Батальйон (дивізіон)	1 мб	8	омб	5	адн	4

АБВГДЕЖЗІКЛМНОПРСТУФЧЦШЩЄЇЮЯЬ' абвгдежзклмнопрстуфчцшщєїюяь' 1

5-6 1234567890 1234567890

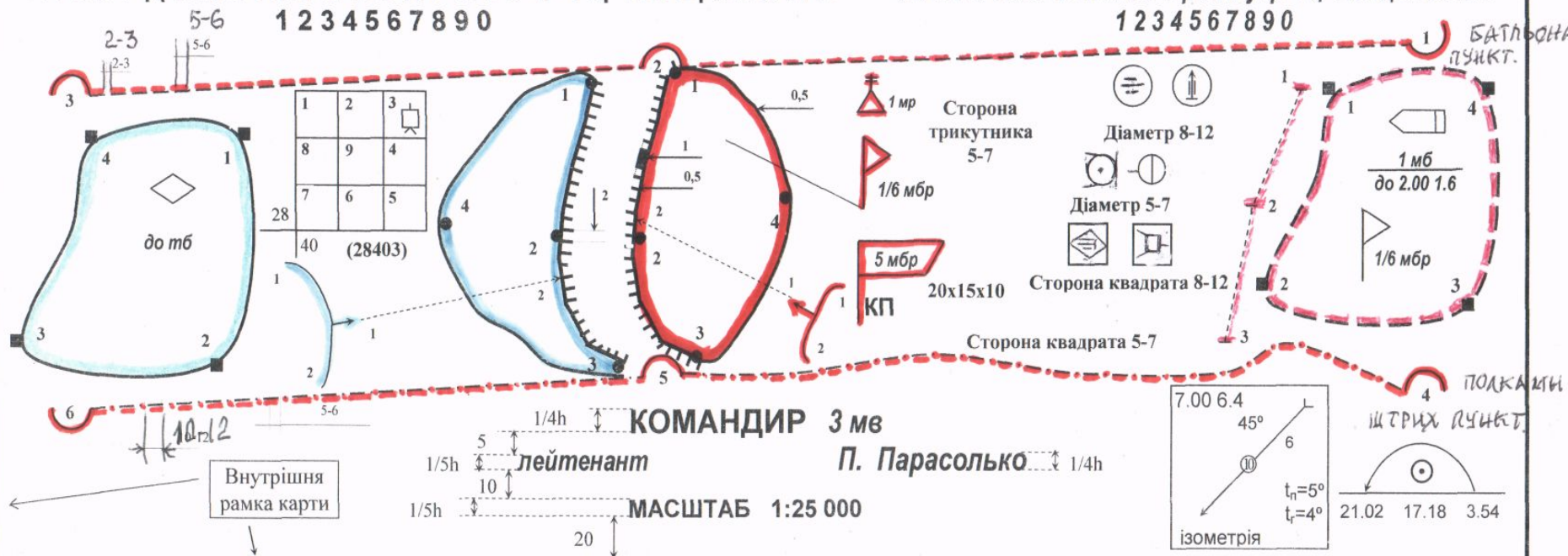

Схема місцевості

На топографічній карті не завжди можливо детально показати бойову обстановку, крім того, на карті внаслідок її старіння можуть бути відсутні деталі місцевості, які необхідні для управління підрозділами у бою.

Тому у підрозділах широко застосовуються **схеми місцевості** - спрощені топографічні креслення невеликих ділянок місцевості, які складають у великому масштабі.

Схеми місцевості складаються командирами підрозділів за:

- топографічною картою; - аерофотознімками;
- безпосередньо на місцевості прийомами окомірного знімання.

В **дрібних підрозділах** бойові графічні документи (схема опорного пункту взводу, роти, картка вогню механізованого відділення та інші) складаються на місцевості. Основою для їх виготовлення є схеми місцевості, які складені по карті у збільшеному вигляді або на місцевості шляхом окомірного знімання.

Зйомку проводять звичайно з однієї точки візування на орієнтири та відкладанням відстані до них. Таким же чином наносять і тактичні об'єкти.

Перед складанням схеми необхідно встановити, для вирішення яких завдань вона необхідна, які дані та з якою точністю необхідно на неї нанести. Під час складання схеми необхідно додержуватись встановлених правил:

- схему орієнтують на аркуші паперу таким чином, щоб противник знаходився у верхній частині аркуша;
- на схему наносять тільки ті місцеві предмети і форми рельєфу, за якими у подальшому найбільш точно можна нанести бойові порядки своїх підрозділів і цілі.

Схему складають тільки **встановленими умовними знаками**, а якщо використовують новий знак, то його пояснюють на полях схеми.

При необхідності виконують перспективні малюнки об'єктів місцевості які розміщують на вільних місцях або на полях схеми з показом стрілкою місцезнаходження на схемі.

Замість малюнків на схему можна наклеїти фотографії об'єктів.

Прилади для роботи

Умови роботи офіцерів по веденню робочої карти в бойовій обстановці характеризується:

- обмеженням часом;
- мінімальною зручністю (стоячи в полі, сидячи в машині, БТР, БМП або танку).

Це примушує кожного офіцера завчасно продумати про створення елементарних зручностей для роботи на карті в таких умовах. При нанесенні обстановки в якості підкладки під карту доцільно мати **планшет**, який зручний для роботи в польових умовах. Робоча карта ведеться, як правило, кольоровими олівцями.

Для **нанесення обстановки** на карту необхідно мати:

- звичайну та офіцерську лінійку; циркуль – вимірювач;
- курвіметр;
- гумка для стирання;
- перо чинний ніж;
- кольорові олівці.

При нанесенні обстановки на карту є можливість використовувати **фломастери** та **шарикові ручки**. Цим досягається більша наглядність і трохи прискорюється процес нанесення обстановки на карту.

Але при веденні робочої карти використовувати фломастери і шарикові ручки не рекомендується. Кольорова паста при роботі на карті в польових умовах, особливо в непогоду, розтворюється і карта стає непридатною до роботи. Виключається в цьому випадку і використання губки для виправлення або уточнення нанесених на карту даних.

Робоча карта ведеться всіма офіцерами особисто. При цьому кожний офіцер наносить на карту тільки ті дані обстановки, які йому необхідні для роботи по посаді, що він займає. Кожний офіцер повинен вести свою робочу карту так, щоб відображеній на ній обстановці міг вільно розібратися любий інший офіцер.

Бойові документи, що розробляються командиром механізованого взводу (відділення)

Бойові документи у механізованому взводі розробляються, як правило, графічно на:

- топографічних картах;**
- папері;**
- кальці.**

Отримані і віддані бойові накази та розпорядження записуються, як правило, у робочих зошитах або на звороті топографічної карти.

Командир механізованого взводу розробляє наступні бойові документи:

- робочу карту;**
- бойовий наказ;**
- схему опорного пункту взводу (при веденні оборони);**
- формуляр мінного поля (при установленні міно – вибухових загороджень силами механізованого взводу).**

Командир механізованого відділення розробляє:

- картку вогню відділення;**
- бойовий наказ.**

Порядок розробки та складання бойових документів

Під час **розробки і ведення бойових документів** необхідно дотримуватися таких правил:

- будь - який бойовий документ повинен мати службовий заголовок та підпис із зазначенням посади, військового звання та прізвища особи, що підписала документ; у заголовку письмового документа, крім найменування документа, вказується порядковий номер документа, місце пункту управління, час і дата його складання (підпису), масштаб і рік видання карти, за якою документ розроблений;
- **населені пункти і місцеві предмети**, рубежі, райони зосередження (розташування) або дії своїх підрозділів указуються, починаючи з правого флангу, а противника – з лівого флангу; рубежі указуються двома, райони (опорні пункти) – трьома пунктами; назви населених пунктів, рік та інших місцевих предметів указуються в називному відмінку;
- розмежувальні лінії вказуються не менше ніж трьома пунктами, один з яких повинен бути на передньому краю; в обороні і в наступі – з тилу в бік противника, а при відході – від противника в напрямку відходу. Лінії указуються спочатку справа, потім зліва; в обороні – на граничну досяжність своїх вогневих засобів, у наступі – на глибину бойового завдання; розмежувальні лінії в тил указуються на глибину бойового порядку своїх підрозділів;
- **напрямок наступу** вказується декількома пунктами на всю глибину бойового завдання;
- **маршрут руху** вказується назвами місцевих предметів або населених пунктів: перша – на вихідному рубежі (пункті), решта – найбільш важливі, через які проходить маршрут, і останній – в районі зосередження або на рубежі переходу в атаку;
- **дані обстановки** наносяться на карту встановленими умовними знаками, тонкими лініями, не забиваючи топографічну основу карти і написи на ній; завдання і положення підрозділів, а також озброєння і техніка наносяться, як правило, знаками загального позначення; при відсутності необхідних знаків допускається застосовувати додаткові знаки з поясненнями на карті (схемі);
- **положення своїх військ**, їх завдання і дії позначаються червоним кольором, ракетних військ, артилерії, військ ППО і спеціальних військ – чорним кольором; **положення і дії противника** – синім кольором;

- для скорочення організаційно-штатних формувань підрозділів використовуються тільки рядкові букви;
- **умовні знаки** військ, озброєння і техніки наносяться на карту (схему) відповідно до дійсного положення їх на місцевості і розташовуються по напрямку дій або ведення вогню; всередині або поряд з умовними знаками при необхідності вказуються кількість і тип озброєння та техніки;
- для **позначення військ** противника використовуються ті самі умовні знаки що і для своїх військ, з необхідними написами;
- **джерела одержання відомостей** про противника позначаються чорним кольором, при цьому найменування джерел пишуться початковими буквами, наприклад: спостереження – С; показання полонених – П; документи противника – ДП; військова розвідка – ВР, повітряна розвідка – ПвР, артилерійська розвідка – АР, інженерна розвідка – ІР, радіаційна, хімічна, біологічна розвідка – РХБР, час одержання відомостей про противника підписується під позначенням джерела або в рядок; відомості, що потребують перевірки, відмічаються знаком питання;
- другорядні дані, а також дані, що неможливо відобразити умовними знаками, записуються на полях карти або в робочому зошиті;
- **розташування і дії військ** наносяться умовними знаками суцільною лінією, а дії, що передбачаються або намічаються, дороги, аеродроми та інші споруди, які будуються – переривчастою лінією (пунктиром); запасні райони розташування військ і запасні позиції позначаються переривчастою лінією (пунктиром) з буквою "З" всередині знака або поряд з ним; хибні райони, рубежі, хибні споруди і об'єкти позначаються зеленим кольором і доповнюються буквою "Х" всередині знака або поряд з ним;
- під час нанесення на карту (схему) **положення підрозділів** до різного часу умовні знаки доповнюються штрихами, пунктирними лініями, крапками, іншими значками або підтушовують різними кольорами; час, до якого відноситься те або інше положення військ указується під найменуванням підрозділу (частини) або в рядок;
- **всі написи** розташовуються паралельно нижньому (верхньому) обрізу карти (схеми); букви і цифри пишуться без зв'язок, пристосовуючи їх розміри з масштабом карти і військовою інстанцією; написи можуть бути зроблені на вільному місці карти (схеми) із стрілкою до умовного знака.

Схема опорного пункту механізованого взводу

Схема опорного пункту механізованого взводу складається командиром взводу під час організації оборони і графічно відображає його рішення на оборону.

На схемі, як правило, вказується:

- орієнтири, їх номери, найменування і відстані до них;
- положення противника;
- смуга вогню взводу і додаткові сектори обстрілу;
- бойові позиції відділень, їх смуги вогню і додаткові сектори обстрілу;
- основні і запасні (тимчасові) вогневі позиції БМП (БТР), танків, кулеметів і РПГ, а також вогневих засобів, які забезпечують проміжки із сусідами, їх основні і додаткові сектори обстрілу з кожної позиції;
- ділянка зосередженого вогню взводу і місце в ній відділень, що ведуть вогонь, ділянка зосередженого вогню роти і місце в ній взводу, що веде вогонь;
- рубежі відкриття вогню із танків, БМП, протитанкових і інших вогневих засобів;
- позиції вогневих засобів командира роти (батальйону), які розташовані в опорному пункті взводу і на його флангах, і їх сектори обстрілу;
- загородження і фортифікаційні споруди;
- позиції сусідніх підрозділів і межі їхніх смуг вогню на флангах взводу;
- місце командно-спостережного пункту взводу, місце розміщення запасу боєприпасів і місце збору поранених.

Схема опорного пункту механізованого взводу надається командирі роти для складання схеми опорного пункту роти.

Картка вогню механізованого відділення

Картка вогню механізованого відділення складається командиром відділення під час організації оборони. Вона полегшує вивчення і запам'ятання місцевості, підготовку даних для ведення вогню та управління вогнем відділення.

Після організації інженерних робіт командир відділення **складає картку вогню відділення**, на яку наносить:

- орієнтири, їх номери, найменування і відстані до них;
- положення противника;
- позицію відділення;
- смугу вогню та додатковий сектор обстрілу;
- основні і запасні вогневі позиції БМП (БТР), гранатометів і протитанкових ракетних комплексів, основні та додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (крім сектора обстрілу ручного протитанкового гранатомета);
- позиції сусідів і межі їх смуг вогню на флангах відділення;
- ділянки зосередженого вогню взводу та місце в ній відділення, що веде вогонь;
- загородження, що розташовані поблизу позиції відділення і прикриваються його вогнем.

Картка вогню механізованого відділення **надається командиру взводу** для складання схеми опорного пункту взводу.

2. Умовні позначення та основні скорочення, що застосовуються в бойових документах

Умовні позначення та відображена з їх допомогою обстановка відіграють велику роль в управлінні підрозділами, тому що вони служать засобом відображення об'єктивної дійсності – бойової обстановки. З їх допомогою показують:

- положення підрозділів (його площадні розміри);
- характер дій;
- кількість сил та засобів;
- мету дій та способи її досягнення.

Умовні тактичні позначення – це своєрідна мова армії, узаконений бойовими статутами та настановами. Тому необхідно строго дотримуватися чіткості їх нанесення, однозначного розуміння. Встановлена система тактичних умовних позначень знаходиться у постійному розвитку. Це явище пов'язане з загальним розвитком бойової техніки, озброєння та способів ведення бойових дій підрозділами.

Символи тактичних умовних знаків повинні бути наглядними, простими, не допускати різного пояснення їх змісту та забезпечити можливість використання технічних засобів для швидкого нанесення обстановки на бойові документи. Добре нанесена обстановка – це результат вмілого нанесення умовних знаків та скорочень.

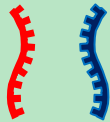
Види умовних позначень

Добре нанесена обстановка – це результат вмілого нанесення умовних знаків та скорочених позначень.

Умовні знаки можуть бути:

- масштабними;
- поза масштабними.

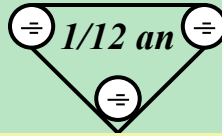
Лінійні замкнуті та наполовину замкнуті умовні знаки (положення підрозділів, траншеї, вогневі позиції артилерії, рубежі різного значення і інше) наносяться на бойові документи з додержанням масштабу. Тому їх називають *масштабними* умовними знаками.

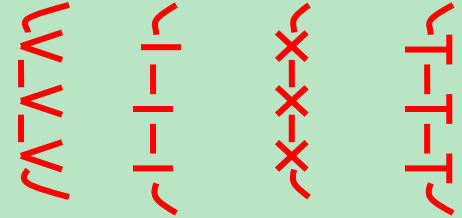
положення
підрозділів

траншея

вогневі позиції
артилерії

рубежі відкриття
вогню

ілянок

Фігурні умовні знаки, що мають правильну геометричну форму, крім вогню артилерії (одиначні танки, артилерійські та мінометні батареї на вогневих позиціях, деякі тиллові підрозділи та інші), а також деякі комбіновані умовні знаки, що складаються з сполучення ліній та фігур (пункти управління, засоби зв'язку, деякі інженерні засоби і споруди та інші), які представляють собою об'єкти у вигляді крапки – є *поза масштабними*, наносяться на бойові документи без додержання масштабу.

одиначний
танк

мінбатр на
вогневій
позиції

медпункт
1 тб

3 мбр

КП (ТПУ)

пункт
управління

рухома
радіостанція

дротяні
загородження

бліндаж

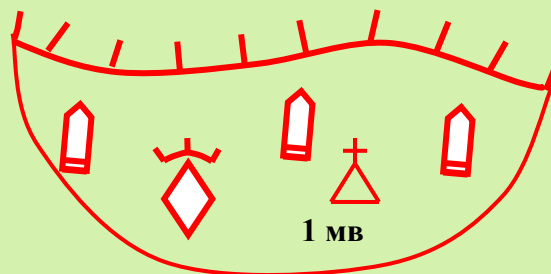
По своєму змісту умовні позначення можуть бути:

- **одиначними;**
- **груповими.**

Одиначні умовні позначення – це окремі самостійні умовні знаки, які використовуються звичайно для нанесення на робочу карту окремих елементів бойового порядку підрозділу або окремих об'єктів (цілей), відображених одним знаком.

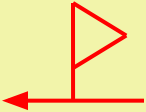
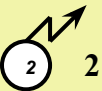
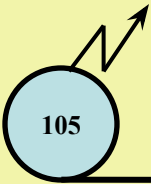
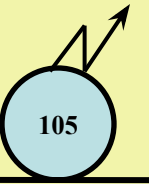
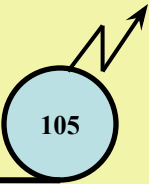
Групові умовні позначення – представляють собою комбінацію одиначних умовних знаків, які використовуються для відображення на робочих картах бойового порядку механізованого підрозділу в цілому або бойовій обстановці на який – то визначений час.

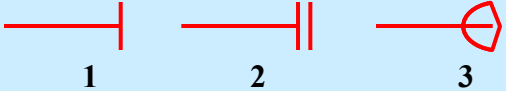
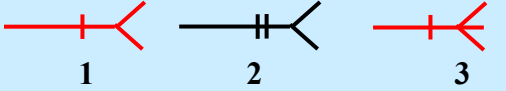
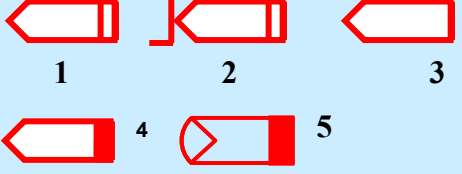
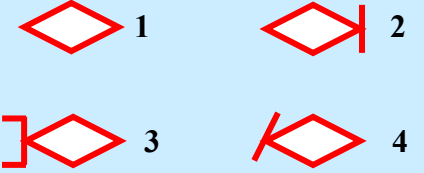
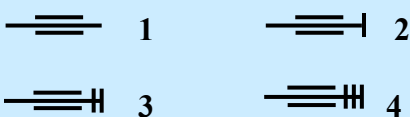
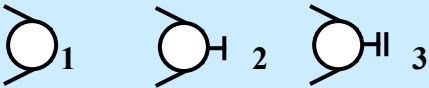
Основні умовні позначення, які застосовуються в бойових документах викладенні в Бойовому статуті Сухопутних військ – 2010 р. Вони розподіляються наступним чином:

- **пункти управління та засоби зв'язку;**
- **озброєння і техніка;**
- **бойові дії та завдання військ;**
- **забезпечення бою.**

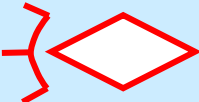
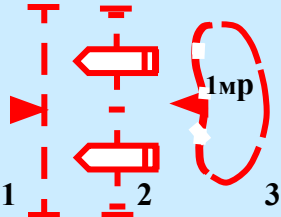
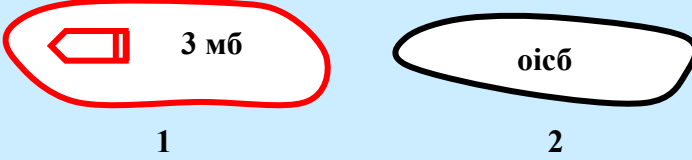
Пункти управління та засоби зв'язку

 1/3 мбр 1/4 тп	Командно-спостережний пункт батальйону: 1 – на місці , 2 – у русі
 1 мр 1 мв 3	Командно-спостережний пункт: 1 – роти в обороні і пішому порядку в наступі, 2 – взводу в обороні і в пішому порядку в наступі, 3 – у русі на бойовій машині піхоти (на іншій техніці – з відповідним знаком)
 10 мбр	Спостережний пункт (пост) із зазначенням належності. З буквами всередині знака: П – повітряного спостереження, І – інженерний, Т – технічного спостереження, Х – радіаційного, хімічного, біологічного спостереження
 1 2	Вузли зв'язку: 1 – польовий (рухомий), 2 – стаціонарний (незахищений)
 1 2 3	Радіостанції: 1 – рухома; 2 – переносна; 3 – у танку (БМП, БТР, на автомобілі – з відповідними знаками) (цифри всередині знака – відповідно до типу станції (приймача)
 105 105 105	Радіомережа переносних радіостанцій (інших радіостанцій – з відповідними знаками) (цифри всередині знака – відповідно до типу станції (приймача)

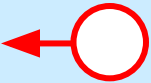
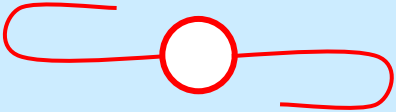
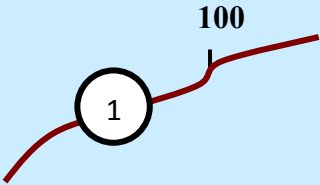
Озброєння і техніка

 1 2 3	Кулемети: 1 – ручний, 2 – ротний або станковий, 3 – великокаліберний
 1 2 3	Гранатомети: 1 – ручний протитанковий, 2 – станковий, 3 – автоматичний станковий
 1 2	Комплекси ПТКР: 1 – переносний, 2 – на бойовій машині
 1 2 3 4 5	Бойові машини: 1 – бойова машина піхоти (загальне позначення), 2 – бойова машина піхоти, яка оснащена мінним тралом, 3 – бронетранспортер, 4 – бойова розвідувальна машина, 5 – броньована розвідувальна дозорна машина
 1 2 3 4	Танки: 1 – загальне позначення, 2 – плаваючий, 3 – оснащений мінним тралом, 4 – з навісним бульдозерним обладнанням
 1 2 3 4	Гармати: 1 – загальне позначення, 2 – калібру до 122 мм, 3 – калібру до 155 мм, 4 – калібру більше 155 мм
 1 2 3	Міномети: 1 – загальне позначення, 2 – малого калібру (до 82 мм включно), 3 – середнього калібру (до 120 мм включно)

Бойові дії та завдання військ

	Рубіж (позиція) оборони, що не зайнятий підрозділами (без пояснювальних надписів)
	Розташування підрозділу в обороні з відповідними написами: 1 – загальне позначення; 2 – район оборони (опорний пункт) механізованого (танкового) підрозділу – із знаками, що відповідають його техніці
	Окоп з перекритою щілиною (бліндажем), що зайнятий механізованим відділенням
	Танк в окопі (гармата, міномет та інші вогневі засоби – з відповідним знаком). Колір знака окопу такий самий, як і колір знака вогневого засобу
	Рубіж переходу в атаку (вводу в бій, розгортання для контратаки) механізованого і танкового підрозділів: 1 – загальне позначення, 2 – механізованого підрозділу на БМП (на іншій техніці і танкового підрозділу – з відповідними знаками), 3 – з вихідного положення (позиції)
	Рубіж спішування механізованого підрозділу
	Райони, які зайняті підрозділами: 1 – механізованим (танковим), розвідувальним підрозділом або підрозділом тилу, 2 – підрозділом роду військ або спеціальних військ. Біля напису може наноситись знак, який відповідає техніці або призначенню підрозділу.

Забезпечення бою

 БРД 2 мб 09.00 01.03	Бойовий розвідувальний дозор із зазначенням його належності, часу і дати (РД – розвідувальний дозор, ОфРД – офіцерський розвідувальний дозор, РГ – розвідувальна група, ІРД – інженерний розвідувальний дозор, ДРХБР – дозор радіаційної, хімічної, біологічної розвідки)
 ДВід	Дозорне відділення на БМП (на іншій техніці і дозорний танк – з відповідними знаками і написами)
 <u>1/16 пп 19 пп</u> <u>05.00 04.03</u>	Місце захоплення полоненого із зазначенням його належності, часу і дати захоплення
	Піші патрульні (пунктиром указується маршрут патрулювання)
	Протитанкове мінне поле (розміри – у масштабі карти)
	Протитанкове мінне поле (розміри – у масштабі карти)
	Маршрут руху із зазначенням його номера (1) і відстані (100 км) від вихідного рубежу (пункту)

Умовні скорочення

Не менш важливе значення для успішного оволодіння мистецтвом ведення робочої карти має точне ви тримання прийнятих **умовних скорочень**, позначень та надписів. Вони застосовуються для прискорення нанесення обстановки на карту та розробки бойових документів.

Скільки місця та часу зайняло б написання на карті таких фраз, як наприклад,

- збірний пункт пошкоджених машин - ЗППМ;
- 1 – ша механізована рота - 1 мр;
- взвод радіаційної, хімічної розвідки - врхр;

Важливо тільки знати ці скорочення та вірно їх застосовувати. Використовуючи відповідні скорочення, ми повинні пам'ятати, що невірно написана буква в сполученні в корні змінює задум та може ввести в оман.

У тих випадках, коли застосовуються **не передбачені** статутом та настановами скорочення, їх значення повинно бути пояснено на полях бойового документу.

При цьому необхідно враховувати, що **принцип визначення скороченого позначення**, як правило складається в тому, що з повного найменування підрозділу, бойової техніки, способів застосування їх в бою беруться тільки початкові букви кожного слова, що полягає скороченню, як наприклад:

- танкова рота - тр;
- інженерно – саперна рота - іср;

При **нанесенні на карту** положення підрозділів, що організаційно входять до складу однієї військової частини, вони позначаються без указівки номеру частини, наприклад:

- 1 мр, 2 тр, іср і т. д., а придані підрозділи – з вказанням номера частини – 2 абатр 5 ап.

Необхідно притримуватися **ще одного правила**, що дозволяє скоротити надпис найменування батальйонів та дивізіонів, що входять до складу частини, наприклад:

- 2 – й механізований батальйон, який входить до складу 7 – й механізованої бригади – 2 / 7мбр;
- 3 – й танковий батальйон 12 танкової бригади - 3/12 тбр

Основні скорочення, що застосовуються в бойових документах

Загальновійськові частини і підрозділи

Механізована бригада, батальйон, рота, взвод, відділення	мбр, мб, мр, мв, мвід
Танкова бригада, батальйон, рота, взвод	тбр, тб, тр, тв
Аеромобільна бригада, батальйон, рота, взвод, відділення	аембр, аемб, аемр, аемв, аемвід
Гранатометний взвод, відділення	гв, гвід

Артилерійські частини і підрозділи

Артилерійський полк, дивізіон, батарея	ап, адн, абатр
Протитанковий взвод, відділення	птів, птівд
Батарея протитанкових керованих ракет	батр ПТКР
Мінометна батарея, взвод	мінбатр, мінв

Частини і підрозділи протиповітряної оборони

Зенітно ракетний полк, дивізіон, батарея, взвод	зрп, зрдн, зрбатр, зрв
Зенітний дивізіон, взвод, відділення	здн, зв, звід
Зенітна ракетно – артилерійська батарея	зрбатр

Підрозділи спеціальних військ

Розвідувальний батальйон, рота, взвод, відділення	рб, рр, рв, рвід
Інженерно – саперний батальйон, рота, взвод, відділення	ісб, іср, ісв, ісвід
Рота, взвод радіаційного, хімічного, біологічного захисту	ррхбз, врхбз
Рота, взвод, відділення зв'язку	рз, вз, відз
Ремонтна рота, взвод	ремр, ремв

Підрозділи тилу

Батальйон, рота, взвод матеріального забезпечення	бмз, рмз, вмз
Автомобільна рота, взвод, відділення	автр, автв, автвід
Взвод забезпечення	взаб
Взвод, відділення постачання	впост, відпост
Медичний пункт полку, батальйону	МПП, МПВ

Пункти управління

Командний (запасний командний) пункт	КП (ЗКП)
Тиловий пункт управління	ТПУ
Командно – спостережний пункт	КСП
Спостережний пункт (пост)	СП

Термінологія загального призначення

Бойова машина (піхоти)	БМ (БМП)
Бойова розвідувальна (броньована розвідувальна дозорна) машина	БРМ (БРДМ)
Бойовий розвідувальний (розвідувальний) дозор	БРД (РД)
Бронетранспортер	БТР
Захист від зброї масового ураження	ЗЗМУ
Мінно – вибухове загородження	МВЗ
Нерухомий (рухомий) загороджувальний вогонь	НЗВ (РЗВ)
Контрольно – перепускний пункт	КПП
Вогнева (стартова) позиція	ВП (СП)
Противник	пр - к
Протиповітряна (протитанкова) оборона	ППО (ПТО)
Протитанкова керована ракета (ракетний комплекс)	ПТКР (ПТРК)
Радіоелектронна боротьба (захист)	РЕБ (РЕЗ)
Район	р - н
Північний, південний, східний, західний, північно – західний, північно – східний, південно – західний, південно – східний	півн., півд., сх., зах., півн. – зах., півн. – сх., півд. – зах., півд. – сх.
Ядерна міна	ЯМ

ЗАВДАННЯ

студентам на самостійну роботу

Заняття № 1 «Види бойових документів, які розробляються командиром механізованого підрозділу при підготовці і в ході бою»

Література:

1. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України, частина – III (взвод, відділення, екіпаж танка), К. 2010 р., додатки – 4, 5, 7, 8, 12.
2. Підручник «Тактика» (взвод, відділення, танк), частина - I, М., Воєніздат, 1989 р., 48 – 49, схема – 7.
3. Посібник І. Д. Помбрік «Карта офіцера», М. Воєніздат 1985 р., стор 5 - 39, 42 – 52.

Методичні вказівки:

1. **Порядок нанесення даних обстановки на робочу карту - 45 хвилин**

Записати:

- які прилади необхідно мати офіцеру для роботи на картах;

матеріал викладений на стор. 40 - 42 підручника «Карта офіцера»

Ознайомитися:

- з порядком нанесення даних тактичної обстановки на робочу карту;

матеріал викладений на стор. 63 - 134 підручника «Карта офіцера»

Виконати:

- практично нанести умовні знаки та позначення на схему.

Матеріал викладений в Бойовому статуті Сухопутних військ Збройних Сил України, частина – III (взвод, відділення, екіпаж танка), К. 2010 р., додатки – 4, 5, 7, 8, 12.